

І.Б. Чернікова, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

С.О. Кузнецова, канд. екон. наук (*ХТЕІКНТЕУ, Харків*)

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ПОБУДОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Дослідження з організації та методики управлінського обліку прибутку, свідчать, що особливості внутрішньогосподарського обліку у ринкових структурах, зокрема торговельного сегменту, тільки частково освітлені в окремих роботах вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів. Внаслідок, для прийняття тактичних й стратегічних рішень підприємствами торгівлі неминучою є розробка методичного підходу до організації управлінського обліку прибутку в умовах категорійного менеджменту. У зв'язку з тим, що за кількістю структурних елементів управління та різноманітністю зв'язків між ними сфера торгівлі є досить складною управлінсько-інформаційною системою пропонуємо у торговельних підприємствах використовувати науково-обґрунтовану класифікацію основних чинників (економічних – за внутрішнім й зовнішнім середовищами, юридичних – за формою власності, організаційних – за організаційною структурою та характером взаємодії центрів відповідальності, техніко – технологічних – за матеріально – технічною базою та рівнем автоматизації), які впливають на вибір підсистеми внутрішньогосподарського обліку прибутку. Відповідно до існуючого законодавства, облік прибутку в управлінні діяльністю торговельних підприємств повинен контролювати витрати обігу і доходи від продажів і виявляти можливі резерви підвищення рентабельності в моделі ухвалення рішень. Тому з метою ефективного управління товарними запасами в процесі поточної діяльності і своєчасного відображення їх руху, виділено основні розділи внутрішньогосподарського обліку в обліковій інформаційній системі торговельного підприємства.

По-перше, облік витрат, доходів і фінансових результатів від продажів за їх видами, який показує групи витрат, що виникли на підприємстві у процесі придбання товарів у звітному періоді і як вони були відшкодовані в процесі їх продажу.

По – друге, облік витрат, доходів і фінансових результатів від продажів за центрами відповідальності, який сприятиме точному їх розподілу між окремими структурними підрозділами (центрами відповідальності) підприємства для визначення прибутку у розрізі кожного центру.

Щодо питання впровадження управлінської інформаційної підсистеми в організаційну структуру бухгалтерського обліку підприємств торгівлі, вважаємо, за доцільне керуватися основними напрямками прийняття управлінських рішень як короткострокових, так і з далекоглядною перспективою за видами результатів від продажу товарів по категорійних центрах відповідальності. У зв'язку з цим, питання методики бухгалтерського обліку прибутку на торгових підприємствах в умовах категорійного управління товарним асортиментом є одним з основних у фінансовій і внутрішньогосподарській облікових підсистемах. Для досягнення стратегічної мети – отримання максимального прибутку, визначено проміжні завдання формування прибутку за різними напрямками в системі бухгалтерського обліку і оцінено їх питому вагу у структурі управління: за конкретною товарною позицією; за товарною підкатегорією; за товарною категорією в розрізі відповідальних осіб (керівників категорійних центрів відповідальності прибутку); за класом товарів; за окремими структурними підрозділами (філіями торгового підприємства – центрами доходів); за іншими видами діяльності торгового підприємства в їх аналітичному розрізі. Без точного визначення фінансового результату діяльності окремих структурних підрозділів, відповідальним особам неможливо прийняти своєчасні управлінські рішення, які можливі лише за умови належної організації обліку витрат і доходів як складових при визначенні фінансових результатів не тільки від основної діяльності, але і від іншої операційної, фінансової, інвестиційної діяльності і при надзвичайних подіях.

Отже, для організації обліково-аналітичної інформації про витрати і доходи товарних позицій та категорій в аналітичному розрізі пропонуємо ввести у використання безсальдовий актив-но-пасивний рахунок 78 «Маржинальний дохід», у дебет якого необхідно списувати суми з субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» у розрізі товарних позицій та рахунку 93 «Витрати на збут» розподілені між видами товарів. У кредит – відносити суми з субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів», а також у розрізі товарних позицій. Далі кредитове сальдо рахунку 78 «Маржинальний дохід», яке покаже суму покриття постійних витрат, списується на субрахунок 791 «Результат операційної діяльності» проведенням: у сумі маржинального прибутку: Дт 78 «Маржинальний дохід» Кт 791 «Результат операційної діяльності»; у сумі збитку: Дт 791 «Результат операційної діяльності» Кт 78 «Маржинальний дохід».